

Slovo k povzbuzení na středu 4. listopadu 2020, sv. Karla Boromejského
Biblická čtení: Flp 2,12-18; Ž 27; Lk 14,25-33

Milé sestry, milí bratři,

v dnešním prvním čtení se opět výrazně projevuje to, co je charakteristické snad pro všechny Pavlovy listy, zvláště pro list Filipanům, z něhož nyní čteme. Je to stálé prolínání základního křesťanského vyznání víry v Pána Ježíše, nauky o Boží milosti, mravního apelu, povzbuzení a Pavlových osobních vyznání.

Nauka o milosti je jedním z ústředních témat Pavlových listů i celé jeho teologie. Ne nadarmo bývá Pavel nazýván *Apostolus gratiae* („Apoštol milostí“). Jeho tak jasné přesvědčení o primátu milosti – v posledku všechno je dílem Boží milosti vyvěrající z Kristova kříže – pochází především z Boží inspirace (Pavlovy listy jsou součástí Božího slova), ale bezpochyby k tomu přispěla i apoštolova vlastní zkušenost s Kristovou milostí, začínající podivuhodným setkáním s Kristem na cestě do Damašku, které pak proměnilo úplně celý jeho život. Milost natolik provázela celé Pavlovo apoštolské působení, že mohl vyznat «jen milostí Boží jsme to, co jsem».

V různých souvislostech a s různými akcenty se tak primát milosti prolíná všemi Pavlovými listy. Dnešní úryvek je v tomto ohledu ovšem obzvláště výrazný: «Jako jste vždycky projevovali poslušnost, tak i teď pracujte s úzkostlivou bází na tom, abyste došli spásy... Vždyť i to, ž chcete, i to, že pak jednáte, působí přece ve váš Bůh...» je překrásnou formulací toho, co bychom mohli nazvat „křesťanská představa lidské spolupráce s Boží milostí“, tedy toho, o čem by celý náš křesťanský život měl vlastně být.

Boží milost předchází všechno naše dobré činění, provází je a vede k završení («vždyť i to, ž chcete, i to, že pak jednáte, působí přece ve váš Bůh»), ale na člověku je, aby – pohnut a posílen touto Boží milostí – s ní spolupracoval, aby se také snažil («pracujte s úzkostlivou bází na tom, abyste došli spásy»). Boží milost se projevuje především jako Boží síla, onen impuls k dobru a síla je vykonat. Ne nadarmo svatý Augustin, nazývaný tak také *Doctor gratiae* („Učitel milostí“), který ve své teologii milosti byl ovlivněn velmi silně právě svatým Pavlem, popisuje zkušenost milosti především jako zkušenost Boží pomoci, milost jako *adiutorium Dei* („pomoc Boží“).

A právě tak nějak si můžeme působení Boží milosti samozřejmě představit i my: Jako impuls k vykonání dobra, k následování Pána Ježíše, k poslušnosti jeho slovu, jako sílu toto dobro pak vykonat, případně se postavit opačnému zlu. Jako impuls Boží, který se musíme snažit zachytit, jako Boží sílu, kterou se máme nechat vést. V tom spočívá naše spolupráce, kdy dochází ke kýžené *synergia*, „spolupůsobení“ Boha a nás.

Kéž bychom se o něco takového snažili zvláště nyní, v době tak složité. Vždyť si můžeme být jisti, že o složitosti a naší časté bezradnosti v ní ví i Bůh – vždyť je to Bůh, které i nynější situaci tajemně dovolil být, a proto nám chce pomoci. Nesnažme se tedy vše řešit sami, ale s jeho pomocí, s jeho milostí, budme vnímaví na jeho impulsy vedoucími k dobru, čerpejme od něj sílu dobro vykonat, věřit a mít naději. Možná pak i vše dobré nám půjde spontánněji, budeme je také činit snadněji «bez reptání a váhání».

A je dobře, že zrovna dnes máme před sebou postavu svatého Karla Boromejského, „kardinála Karla“, velkého milánského arcibiskupa druhé poloviny 16. století, velkého uskutečňovatele tridentských reforem a obrody církve a jejích struktur (je to on, který mimo jiné zavedl instituci novodobých kněžských seminářů).

Narodil se roku 1538 v jedné z nejvýraznějších italských šlechtických rodin své doby, jejíž členové anebo příbuzní (zejména z matčiny strany) zastávali častěji nejdůležitější místa církvi, včetně papežského stolce. Není proto divu, že Karel byl od svého dětství předurčen pro církevní dráhu: Již ve dvanácti letech získal první církevní beneficium, v jednadvaceti letech – ještě před tím, než se stal vůbec knězem – byl jmenován kardinálem a administrátorem

milánského arcibiskupství, knězem se stává ve svých necelých pětadvaceti letech, o dva měsíce později biskupem, respektive arcibiskupem milánským, zastává důležité postavení na papežském dvoře.

Závratná kariéra – daná nejen jeho schopnostmi ale bezpochyby i rodovým původem, jeho strýc byl papežem – nesla v sobě nejen velké možnosti, ale i obrovské nebezpečí, že Karel Boromejský skončí jako jeden z řady renesančních církevní hodnostářů, v lepším možná jako významný církevní politik, stavitel, mecenáš a zvelebovatel kulturních statků, ale nikoli jako světec a opravdový pastýř. Karel se naštěstí s Boží pomocí vydal druhou cestou. K tomu mu samozřejmě pomohl již dobrý reformní duch, který v té době (Tridentského koncilu) v církvi stále více panoval, a také velmi dobré duchovní vedení, kterého se mu (u jezuitů) dostalo. Ale bylo to především jeho vlastní rozhodnutí k cestě svatosti, jeho vlastní slyšení na vábení Boží milosti, nechání se jí vést a vytrvat, jeho *synergia* s Boží milostí.

Karel totiž dokázal být vnímavý na důležité impulzy, na znamení, kterými ho vedl Bůh, dokázal je rozeznat a s Kristovou pomocí následovat.

Nejprve ho jako čtyřicetiletého velmi zasáhla nečekaná smrt jeho bratra, velitele papežského vojska: tehdy se rozhodl, že chce být opravdu knězem a začal se na to pečlivě duchovně připravovat. Následně se ho velmi pozitivně dotklo břímě úřadu, který kněžským a především biskupským svěcením přijal: ač měl ještě povinnosti na papežském dvoře, ze všeho nejvíce se chtěl co nejdříve ujmout pastýřského řízení své milánské arcidiecéze. Pak to byl neutěšený stav této obrovské diecéze, který ho přiměl k obrovskému pastýřskému úsilí, k neustálé snaze především o duchovní obrodu kléru i všech věřících. A nakonec to byla velká morová epidemie v Miláně v létě 1576. Kvůli ní se nejen urychleně vrátil z vizitacních cest, aby pomáhal, kde bude potřeba (a to opět velmi neúnavně a s nasazením vlastního života: nejenže pomoc jako arcibiskup organizoval, ale především i sám chodil ošetřovat nemocné a zaopatřovat umírající), ale kterou pochopil také jako Boží znamení, aby mnohé věci vzal ještě vážněji, než do té doby, aby žil ještě asketičtěji, zbožněji a ještě neúnavněji pastýřsky působil. A to také učinil.

Svatý Karel Boromejský zemřel – zcela vyčerpaný – 3. listopadu 1584, blahorečený byl již roku 1602, svatořečený o osm let později, roku 1610.

Svatý Karel je mimo jiné vzýván jako nebeský ochránce proti moru. Určitě ho můžeme vzývat jako přímluvce i při epidemiích jiných onemocnění, i toho nynějšího. Stojí dnes před námi ale také jako příklad, jak se v takové situaci – na základě impulzů a pod vedením Boží milosti, tedy s Boží pomocí – chovat. Neutéci, nezavřít se do sebe, ale snažit se pomoci, jak to jen jde, samozřejmě podle svého povolání a poslání a podle možností, které kdo má. Jak se chovat, ale také že je možná dobré vzít morovou (či jakoukoli jinou) ránu také jako Boží znamení, jako Boží volání k obrácení, ať už ke skutečnému obrácení v případě (nás) hříšníků, anebo k prohloubení duchovního života, k ještě většímu se upnutí k Bohu, v tom nejlepším slova smyslu. Protože vše toto svatý Karel Boromejský učinil.

Svatý Karle Boromejský, oroduj za nás...